

การพัฒนาารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต
Development Model for Enforcing Environmental Health Laws of Local Government
Organizations in the Southern Border Provinces in the Future.

ริซกี สารีระ¹ วิชิต เรืองแป้น² และเมธิยา หมวดฉิม³

Riski Sara*¹, Vichit Rangpan², and Maytiya Muadchim³

สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา^{1,2}, สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา³

Program in Management of Natural Resources and Environment,
Faculty of Science Technology and Agriculture, Yala Rajabhat University^{1,2}
Program in Public Health, Faculty of Science Technology and Agriculture,
Yala Rajabhat University³

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงอนาคตนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนั้นนำผลมาทำการตรวจสอบโดยการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมมี 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม 2) การพัฒนาบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วน 3) การพัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานสาธารณสุขเจ้าพนักงานท้องถิ่น 4) ผู้นำและภาคีเครือข่ายสนับสนุนการขับเคลื่อน การบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และ 5) การมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้นควรจะมีหน่วยงานที่ควบคุมกำกับและประสานงานการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและควรนำข้อมูลตามบริบทแต่ละท้องถิ่นมากำหนดนโยบายสาธารณะและกฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : รูปแบบการบังคับใช้กฎหมาย อนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: sararizkee@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 0813882683)

Abstract

This future research aimed to develop the model for enforcing environmental health laws of local government organizations in three southern border provinces. Participants were the environmental health experts in the southern border provinces which were the representatives of local administrative organizations, Ministry of Public Health and Ministry of Natural Resources and Environment. Data were collected by in-depth interviews using in-depth interview guideline and then were verified by organizing the Connoisseurshi. Data were analyzed by content analysis and also median, mode and interquartile range.

The results revealed that the environmental health laws enforcement model could be divided into 5 issues: 1) the appropriateness of law enforcement; 2) the development of environmental health provision of local administrative organizations; 3) the development of capability of local health personnel; 4) the support of community leaders and networks for enforcing the environmental health laws; and 5) public participation.

It could be recommended that there should be the relevant agency playing to control and cooperate the enforcement of the environmental health laws of the related local organizations. In addition, the local or context information should be considered to use for making public policy and environmental health laws.

Keyword : Enforcing Laws Model, Environmental Health, Local Government Organizations

บทนำ

มนุษย์มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศจนสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ มีมลพิษสะสมกระจายสู่สิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก ทำให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อมนั้นยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น (Health Impact Assessment Division, 2015) ปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อโลกโดยรวม (Global Commons) สหประชาชาติเล็งเห็นความสำคัญ จึงบรรจุความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นวาระสำคัญ (Agenda) ระดับโลก (Chuwattananurak, 2019) ในส่วนของสถานการณ์อนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่กำลังก้าวข้ามขั้วตัน ยังมีการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 ซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนเจ็บป่วยและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และทำให้การรองรับสถานการณ์โรคและภาวะฉุกเฉินสุขภาพเปลี่ยนไปจากเดิม รวมถึงปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาเหตุรำคาญ ปัญหามลพิษทางอากาศทางเสียง และสารเคมีตกค้างในน้ำหรือในดิน เป็นต้น ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อรองรับกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้กฎหมายสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการคุ้มครองสุขภาพประชาชนในแต่ละพื้นที่ (Bureau of Environmental Health, 2020)

ในขณะที่พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีโครงการเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อเป็นต้นแบบเมืองพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะยาว (Development Roadmap) ที่เชื่อมโยงพื้นที่ถึงกันในลักษณะเครือข่าย ประกอบด้วย อำเภอสุไหงโกลอก จังหวัดนราธิวาส เพื่อพัฒนาเป็น ศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ (International Border Trade City) อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เพื่อพัฒนาเป็นเมืองต้นแบบการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน (Sustainable Self-Reliance City) และอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อพัฒนาเป็นเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้าผสมผสาน (Agricultural Industrial City) เนื่องจาก มีศักยภาพสูงต่อการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่ง มีทุนมนุษย์ที่มีต้นทุนที่ดีทางศาสนาและวัฒนธรรม สามารถนำ อัตลักษณ์ที่มีไปเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นประตูการค้าหลักของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตอนล่าง (ASEAN) เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์ รวมทั้งประเทศโลกตะวันออกที่มี ศักยภาพ ทั้งที่เป็นประเทศมุสลิม รวมไปถึงจีน และญี่ปุ่น (Chinfak, Sawaskaew, Lalitsasiwimon, Wittayapanprachha & Rakjan, 2018) ส่งผลให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มที่จะเกิดผลกระทบ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในพื้นที่ที่มีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน สามารถจัดบริการสาธารณะที่เหมาะสมต่อ ประชาชนทุกกลุ่มวัย ลดปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยคุกคามที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (Supateeratada, 2020) ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเลือกใช้เทคนิค EDRF (Ethnographic Delphi Futures Research) มาพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคตที่เหมาะสมต่อไป

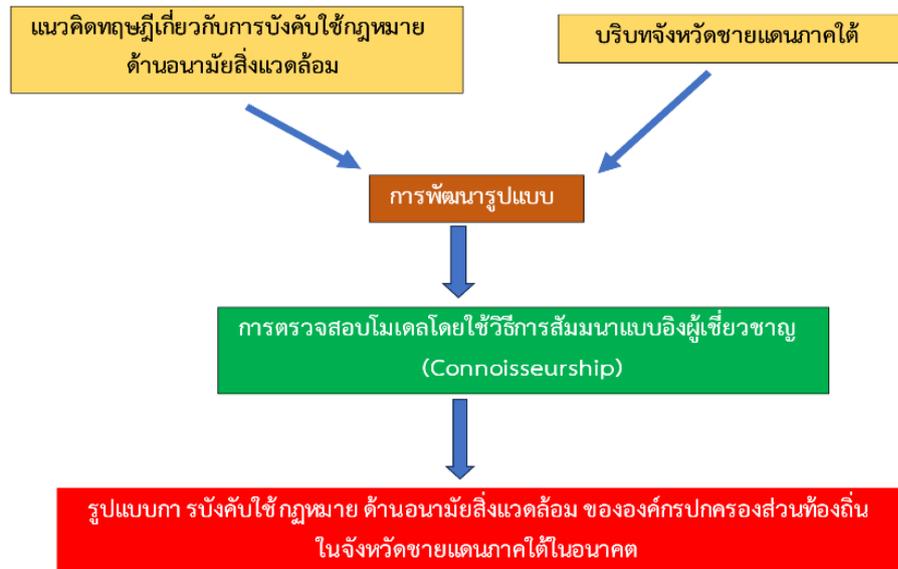
วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญที่สิ่งแวดล้อมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจากการใช้ประโยชน์โดยมนุษย์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในการดำรงชีวิตและเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา ส่งผลให้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลดน้อยลง (Sanprasert, 2557) แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบทั่วไปและ รูปแบบพิเศษ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation: EHA) เป็นกลไกและเครื่องมือให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบทั้งองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานอนามัย สิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพและยั่งยืน ลดความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับมาตรฐานสากลที่เป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารราชการของประเทศต่อไป

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research) โดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และ เดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน (Ladawan, 1999)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นตามเครื่องมือที่สร้างขึ้นมา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงครู อาจารย์ อาสาสมัครสาธารณสุข และตัวแทนองค์กรภาคประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมากกว่า 5 ปี

3. อาจอาศัยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในวงการณ์นั้น ๆ ให้เสนอรายชื่อบุคคล ซึ่งควรได้รับการ (Snowball Sampling) เลือกสรรให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Macmillan, 1989) ได้ผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก (Rakpolmeang, 1998) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 24 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างในประเด็นการพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเป็นแบบประเมินแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำมาให้กลุ่มตัวอย่างประเมินให้นำหนักคะแนนความสำคัญของแต่ละประเด็น

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter Quartile Range) และนำไปให้กลุ่มตัวอย่างยืนยันผลการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางการสัมภาษณ์ ใช้วิธีนัดหมายผู้เชี่ยวชาญด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง โดยใช้กรอบการสัมภาษณ์ที่สร้างไว้เก็บข้อมูลเกี่ยวข้องกับประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบททั่วไปของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวคิดเกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อม แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และศึกษาจากเอกสาร คู่มือ และงานวิจัยต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง 24 คน ในประเด็นการพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ทำการตรวจสอบผลการวิจัยรวมทั้งความเหมาะสมในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 14 ราย เพื่อรับรองผลการวิจัย รวมทั้งความเหมาะสมในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการสัมภาษณ์ด้วยเครื่องมือชุดที่ 1 ที่สร้างไว้ เพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างมาสรุปเป็นผลการศึกษาและทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ มาหาความถี่

2. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นจากการหาความถี่ ปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 และส่งกลับไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินให้นำหนักคะแนนความสำคัญของแต่ละประเด็น และทำการสัมภาษณ์เป็นรอบที่ 2

3. นำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบประเมินของกลุ่มตัวอย่างในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ แต่ละข้อเพื่อสรุปเป็นแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 ก่อนส่งกลับไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบเพื่อพิจารณาคะแนนยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ พร้อมแสดงเหตุผล จากนั้นนำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบประเมินคุณลักษณะรูปแบบที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างในรอบที่ 3 มาทำการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter Quartile Range)

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากได้ฉันทามติในการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ครบทุกประเด็นแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและสรุปผลการวิจัยเพื่อวาดภาพอนาคต (Models) ต่อไป

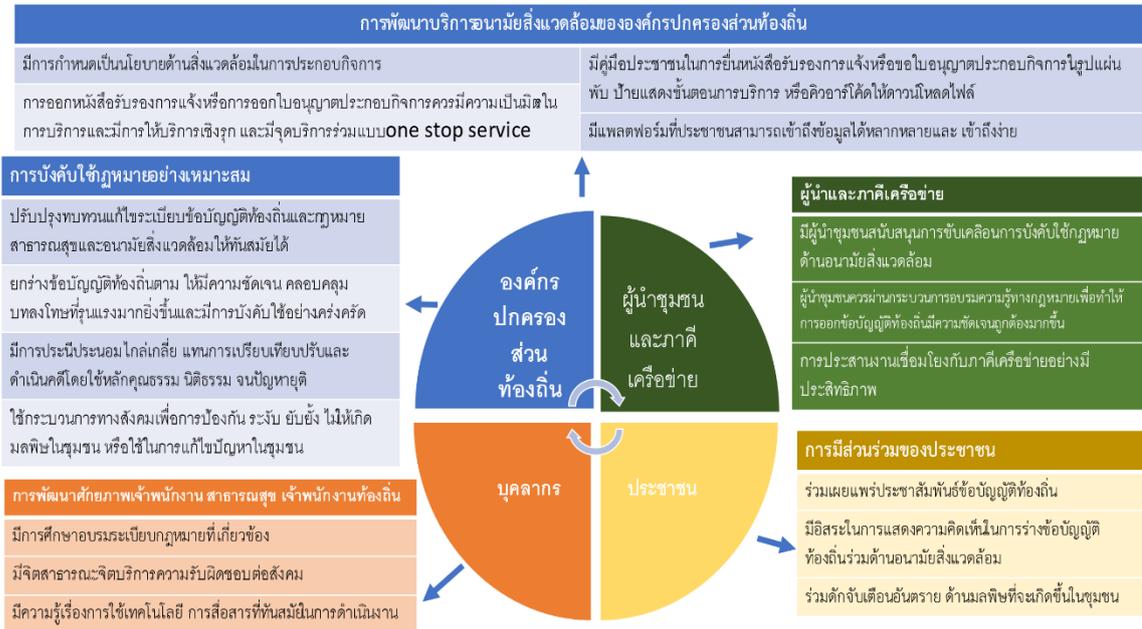
ผลการวิจัย

รูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมมี 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม 2) การพัฒนาบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วน 3) การพัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานท้องถิ่น 4) ผู้นำและภาคีเครือข่ายสนับสนุนการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และ 5) การมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเด็นการบังคับใช้กฎหมายสามารถใช้วิธีการประเมินประเมินใกล้เคียงแทนการบังคับใช้กฎหมายได้ ผู้นำส่วนใหญ่มีความรู้ด้านกฎหมายน้อยจึงควรผ่านกระบวนการอบรมความรู้ทางกฎหมายเพื่อทำให้การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นมีความชัดเจนถูกต้องมากขึ้น ชุมชนเมืองบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นในการออกใบอนุญาตได้มากกว่าชุมชนชนบท ส่วนใหญ่ประชาชนรับรู้เรื่องข้อบัญญัติในประเด็นการออกใบอนุญาตแต่ยังไม่ปฏิบัติตามจนกว่าจะมีกรณีตัวอย่างที่โดนร้องเรียนหรือโดนบังคับใช้ทางกฎหมาย ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายให้การประกอบกิจการเป็นไปตามข้อบัญญัติทางกฎหมาย ควรมีความตระหนักในการบังคับใช้กฎหมายหรืออาจจะใช้กระบวนการทางสังคมในการบังคับใช้กฎหมาย เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานท้องถิ่นควรมีความจริงจังในการบังคับใช้กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน ระวัง ยับยั้ง ไม่ให้เกิดเหตุรำคาญหรือมลพิษในชุมชน ถ้าไม่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นมารองรับก็ยังไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายหรือมีบทลงโทษได้กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ในการให้คำแนะนำและกำหนดบทลงโทษ ทุกท้องถิ่นควรมีการปรับข้อบัญญัติ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ถ่ายโอนไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดควรมีส่วนร่วมในการบังคับใช้ทางกฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การออกข้อบัญญัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ควรให้ชุมชนหรือผู้นำชุมชนมีความเห็นที่สอดคล้องกัน ควรมีการบังคับใช้กฎหมายเมื่อมีการเสียงกฎหมายหรือไม่ทำตามข้อบัญญัติ หากมีข้อบัญญัติท้องถิ่นแต่ไม่บังคับใช้อาจผิดมาตรา 157 ฐานละเลยการปฏิบัติหน้าที่ได้ ควรมีภาคีเครือข่ายร่วมตรวจสอบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น ควรมีช่องทางให้ตรวจสอบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควรอ้างอิงตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ควรร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่มีความครอบคลุมสถานการณ์ปัจจุบันและมีบทลงโทษที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น การร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นควรมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ท้องถิ่นควรมีการออกระเบียบกฎหมายเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีเฉพาะที่ชัดเจน ประเด็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยการประกาศในหน่วยงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยการติดประกาศที่มีสติกเกอร์เสียงตามสายผ่านผู้นำชุมชนหรือสื่อสารผ่านเว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย ควรมีการสื่อสารทำความเข้าใจ ข้อบัญญัติท้องถิ่นผ่านสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้ามีระบบจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะส่งผลดีให้กับชุมชนทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ควรมีแพลตฟอร์มที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายและเข้าถึงง่าย ประเด็นการทบทวนความเหมาะสมของข้อบัญญัติท้องถิ่น ท้องถิ่นสามารถปรับปรุงทบทวน แก้ไขระเบียบข้อบัญญัติท้องถิ่นและกฎหมายให้ทันสมัยได้ ข้อบัญญัติท้องถิ่นควรระบุในให้ครอบคลุมกิจการที่เป็นอันตราย ควรมีข้อบัญญัติท้องถิ่นในการลงโทษการเลี้ยงสัตว์ปล่อยสัตว์บนถนนที่กระทบการสัญจร อาจทำให้ยานพาหนะเสียหายหรือเกิดอุบัติเหตุได้ ควรมีการทบทวนพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ข้อบัญญัติท้องถิ่นควรมีการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ ตามพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ควรมีข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาถนนแอสเฟ้นเพื่อแก้ปัญหาด้านเสียงก่อกวนหรือมลพิษที่อาจเป็นเหตุรำคาญได้ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอนามัยสิ่งแวดล้อมให้มีการบังคับใช้ได้จริงเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

ในชุมชน ควรมีการปรับปรุงร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกฎหมายสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ประเด็นคู่มือประชาชนในการยื่นหนังสือร้องการแจ้งหรือขอใบอนุญาตประกอบกิจการ ควรมีคู่มืออาร์ไคด์ที่เกี่ยวข้องกับคู่มือประชาชนในการยื่นหนังสือร้องการแจ้งหรือขอใบอนุญาตประกอบกิจการให้ความโน้ลลดจากในเว็บหน่วยงานได้ ควรมีการติดป้ายหรือแผนผังว่าจะไปรับบริการยื่นหนังสือร้องการแจ้งหรือขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่จุดไหนอย่างไร ควรมีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือชี้แนะประชาสัมพันธ์หรือมีแผ่นพับในการยื่นหนังสือร้องการแจ้งหรือขอใบอนุญาตประกอบกิจการให้ทำความเข้าใจได้ง่ายในแผ่นเดียว กรณีชาวบ้านที่อ่านหนังสือไม่ออกควรมีรูปภาพที่แสดงจุดรับบริการต่าง ๆ ควรมีจุดบริการร่วมแบบ One Stop Service ควรใช้วิธีการสรุปเนื้อหาเป็นแผ่นพับหรือแผ่นภาพเป็นเรื่อง ๆ ให้ประชาชนเข้าใจง่าย ควรมีการกำหนดคุณสมบัติการขอใบอนุญาตประกอบกิจการให้เป็นของคนในพื้นที่ก่อนจะอนุญาตคนนอกพื้นที่ทำให้คนในพื้นที่มีแรงจูงใจในการขอใบอนุญาตเปิดกิจการ ควรสร้าง แผนภาพ (Flow Chart) ให้ชาวบ้านสามารถเดินตามป้ายไปยังสถานที่เป้าหมายได้ ควรมีคู่มือฉบับเร่งรัดแจกทุกครั้งเรือนทุกกิจการ ควรมีแพลตฟอร์มในการยื่นหนังสือร้องการแจ้งหรือขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงหลายช่องทาง ประเด็นการออกหนังสือร้องการแจ้งหรือการออกใบอนุญาตประกอบกิจการ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตรวจประเมินมาตรฐานก่อนออกหนังสือร้องการแจ้งหรือการออกใบอนุญาตประกอบกิจการ เป็นกระบวนการดักจับเตือนอันตรายหรือมลพิษหรือระงับเหตุก่อนที่จะออกสู่ชุมชน กระบวนการออกหนังสือร้องการแจ้งหรือการออกใบอนุญาตประกอบกิจการควรมีความเป็นมิตรในการบริการ ควรมีการให้บริการเชิงรุกโดยมีการตรวจและดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบกิจการให้ที่บ้านตามระยะเวลาที่กำหนด ท้องถิ่นและอุตสาหกรรมจังหวัดควรมีกฎหมายเฉพาะหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นรองรับการทำงานร่วมกันตามที่กฎหมายกำหนด การออกใบอนุญาตแก่สถานประกอบการควรมีการตรวจสอบตามมาตรการและข้อบัญญัติท้องถิ่น หากสถานประกอบการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์สามารถทำการปิดกิจการได้ ทุกครั้งที่มีการต่อใบอนุญาตควรตรวจสอบความพร้อมของอาคารสถานประกอบการตามเกณฑ์ ควรมีระบบการตรวจสอบที่มีความตรงไปตรงมา ควรมีการชี้แนะเรื่องขยะมูลฝอยและมลพิษที่เกิดจากกิจการก่อนมีการออกใบอนุญาตควรมีการประชุมชุมชนรอบข้าง ควรมีการสร้างแพลตฟอร์มที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและสามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง ควรมีการดำเนินการด้านการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีที่ชัดเจนในการปรับปรุงหรือการยุติกิจการบางพื้นที่ที่มีความเกรงใจทำให้ไม่สามารถบังคับใช้ข้อบัญญัติหรือใช้ได้ ในบางส่วน การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้องประสานงานเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรเป็นคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับระดับจังหวัดเว้นแต่มีการมอบอำนาจให้คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับระดับพื้นที่ปรับเองได้ ในการปรับปรุงหรือการยุติกิจการควรมีการใช้การไกล่เกลี่ยโดยใช้หลักคุณธรรม นิติธรรมจนปัญหายุติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานสาธารณสุขเจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายควรมีการอบรมระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย บุคลากรมีจิตสาธารณะ จัดบริการความรับผิดชอบต่อสังคม และมีองค์ความรู้เรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนสุขภาพ สุขอนามัยและโภชนาการ รวมไปถึงการจัดการคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ การเขียนคำแนะนำในการจัดการเหตุรำคาญหรือกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่สามารถแก้ไขได้ และบุคลากรมีความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารที่ดี

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม สามารถนำองค์ประกอบและความสัมพันธ์ที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในรูปแบบโมเดลได้ ดังนี้

รูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

ภาพ 1 รูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

อภิปรายผล

จากโมเดล สามารถนำมาอภิปรายผลรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมใน 5 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม ท้องถิ่นสามารถปรับปรุง ทบทวนแก้ไข ระเบียบข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ทันสมัยตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีการยกร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามให้มีความชัดเจน ครอบคลุม บทลงโทษที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น อาจใช้การประเมินใกล้เคียง แทนการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีโดยใช้หลักคุณธรรมนิติธรรมจนปัญหายุติ ท้องถิ่นอาจจะใช้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุรำคาญหรือมลพิษในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Majareonsap, Poonsawd, Assawaponwiput & Rittaisong (2016) ที่พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมาย คือ การให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายแก่ประชาชนที่เข้าใจง่าย พร้อมกับเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และมีการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายจากประชาชนด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ Senasu (2023) ที่กล่าวว่า ควรจะมีการยกย่องพระราชบัญญัติการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับใหม่ขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้จริง ในทางปฏิบัติ ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงเสมือนเป็นกฎหมายกลางที่มีความเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจะระบุอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม คล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติกำหนดแผน

และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดแผนและให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจกรรมบางอย่างได้ นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายของราชการส่วนกลางส่วนมากมีอำนาจครอบคลุมกิจกรรมของท้องถิ่นหลายอย่าง แต่ขณะเดียวกันราชการส่วนกลางก็ขาดกลไกและบุคลากรในการบังคับใช้กฎหมายนั้น ขณะที่พบว่า การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นก็เป็นไปได้ยาก เนื่องจากอาจรทบต่อฐานคะแนนเสียงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

2) ประเด็นการพัฒนาบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดเป็นนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจการ มีแพลตฟอร์มที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายและเข้าถึงง่าย การออกหนังสือรับรองการแจ้งหรือการออกใบอนุญาตประกอบกิจการควรมีความเป็นมิตรในการบริการและมีการให้บริการเชิงรุก มีคู่มือประชาชนในการยื่นหนังสือรับรองการแจ้งหรือขอใบอนุญาตประกอบกิจการในรูปแบบพับ ป้ายแสดงขั้นตอนการบริการ หรือคิวอาร์โค้ดให้ดาวน์โหลดไฟล์ สอดคล้องกับการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจระงับยับยั้งจัดการกับผู้ก่อมลพิษในพื้นที่หรือยับยั้งการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่อาจก่อมลพิษ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที เพราะเท่าที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เพียง อนุมัติแบบแปลนการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานโยธาเท่านั้น ซึ่งอำนาจในการอนุมัติเป็นของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับพระราชบัญญัติการสาธารณสุขที่ให้ดำเนินการปรับกับผู้ก่อมลพิษว่าด้วยเหตุเดือดร้อนรำคาญก็มีค่าปรับที่น้อยมาก ซึ่งไม่มีผลต่อการหยุดก่อมลพิษแต่อย่างใด (Senasu, 2023)

3) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานสาธารณสุขเจ้าพนักงานท้องถิ่น ควรมีการอบรมระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย มีจิตสาธารณะจิตบริการความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยในการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการอนุญาตธุรกิจประกอบกิจการของเทศบาล ได้แก่ องค์กรและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีจิตสาธารณะ มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเพื่อพัฒนาเทศบาลของตนจนเกิดเป็นภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง และหน่วยงานด้านกฎหมายควรมีการผลักดันนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น กระตุ้นให้แต่ละท้องถิ่นดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกันและมีการประเมินซ้ำภายหลังการให้ความรู้ไปแล้วและเผยแพร่โครงการดังกล่าวลงสู่เทศบาลในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาขับเคลื่อนไปพร้อมกัน (Majareonsap, Poonsawd, Assawaponwiput & Rittaisong, 2016) ส่วนแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Capacity Building) โดยภาคีเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกระตุ้นให้ภาคประชาชนมีความตื่นตัวในด้านสุขภาพอนามัยตลอดจนการพัฒนาทางด้านชุมชนสัมพันธ์เพื่อสร้างเสริมความเชื่อมั่นของประชาชนในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Wongtanawas & Sudtipong, 2013) เนื่องจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานท้องถิ่นเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเกี่ยวกับการเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีอำนาจในการสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกหนังสือรับรองการแจ้งหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่นั้นบุคคลผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นเป็นไปตามดุลพินิจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่จะพิจารณามอบอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ตามความเหมาะสมของงาน (Preatpinyo, 2014)

4) ประเด็นผู้นำและภาคีเครือข่าย มีผู้นำชุมชนสนับสนุนการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนควรผ่านกระบวนการอบรมความรู้ทางกฎหมายเพื่อทำให้การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นมีความชัดเจนถูกต้องมากขึ้น การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้องประสานงานเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Majareonsap, Poonsawd, Assawaponwiput & Rittaisong (2016) พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมาย คือ ผู้บริหารมีผู้นำองค์กรที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีประสิทธิภาพการบริหาร มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง

5) ประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติท้องถิ่น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นร่วมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและร่วมดักจับเตือนอันตรายด้านมลพิษที่จะเกิดขึ้นในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้เรื่องการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน (Jindamongkol, 2015) และในการบริหารกิจการสาธารณะในชุมชนท้องถิ่น เครือข่ายและกระบวนการในการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีจึงมาจากประชาชน กุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายด้านสุขภาพ คือ แนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็นต้องผสมผสานระหว่างองค์ความรู้เชิงเทคนิคและการสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน เพราะเมื่อประชาชนในพื้นที่มีความไว้วางใจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วย่อมจะทำให้กระบวนการเรียนรู้และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (Wongtanawas & Sudtipong, 2013) รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่การริเริ่มวางแผนไปจนถึงการปฏิบัติการและการประเมินติดตามผลการดำเนินการ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเจ้าของร่วมกัน ไม่ใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง (Senasu, 2023) นอกจากนี้ ประชาชนในพื้นที่ให้ความไว้วางใจส่วนบุคคลโดยเฉพาะผู้นำทางศาสนาในระดับมากและสนใจที่จะรับข่าวสารจากวิทยุและโทรทัศน์มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์จึงควรนำเสนอข่าวสารด้านสุขภาพผ่านสื่อที่ประชาชนนิยมใหม่มากขึ้นทั้งในดานความถี่และขอบข่ายเนื้อหา กรณีเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ควรใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษามลายูอักษรยาวี แต่หากเป็นสื่อเสียงควรมีทั้งภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยและควรส่งเสริมให้ผู้นำในชุมชนมีบทบาทในการทำหน้าที่นักสื่อสารสุขภาพ (Leadpongsombat, 2008)

โดยสรุปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมตามข้อบัญญัติท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดและมุ่งต่อยอดโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการช่วยพัฒนาระบบการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การออกใบอนุญาตและการรับรอง การแจ้ง การตรวจประเมิน การจัดการสุขาภิบาลอาหาร การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค การจัดการสิ่งปฏิกูล การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการเหตุรำคาญ และการจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งการจัดการภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ โดยอาศัยความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมและความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน ประชาชน ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยหนุนเสริม โดยคำนึงถึงบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นสังคม พหุวัฒนธรรม เช่น ภาษา ตราฮาลา มาตราฐาน HAL-Q ธรรมนุญสุขภาพ (ฮุกมปากัต) ศาสนสถาน และผู้นำศาสนา อันจะส่งผลให้เกิดท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนเพื่อมิให้เกิดมลพิษหรือเหตุรำคาญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในพื้นที่และนำไปสู่การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

การนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรจะมีหน่วยงานที่ควบคุมกำกับและประสานงานการบังคับใช้กฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ควรนำข้อมูลตามบริบทแต่ละท้องถิ่นมากำหนดนโยบายสาธารณะและกฎหมายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
3. มีการทบทวนนโยบายและประเมินผลทุก 5 ปี เพื่อการปรับปรุงนโยบายให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
4. ให้การศึกษาแก่ประชาชน สร้างพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่ ให้มีจิตสำนึก มีความรู้ และมีทักษะให้มีความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งให้ความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคอื่นๆ หรือวิจัยในภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อหาแนวทางการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ให้มีความสอดคล้องกันตามบริบทพื้นที่และวางแผนการแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมในอนาคต เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

References

- Bureau of Environmental Health. (2020). *Subdistrict Administrative Organization Manual for Environmental Health Management for the Livable Community*. Bangkok: Media and Multimedia Production Project, Technology Promotion Association (Thai-Japanese) Department of Health, Ministry of Public Health. (in Thai)
- Chinfak, N. Sawaskaew, N. Lalitsasiwimon, W. Wittayapanprachha, C. and Rakjan, S. (2018). The Path to Betong a City of Multiculturalism. *The 9th National and International Hatyai Academic Conference on 20 July 2018*, (pp 1775-1783). Songkhla: Faculty of Business Administration, Hat Yai University. (in Thai)
- Chuwattananurak, W. (2019). Environmental Governance: Issues Actors and Challenges. *Journal Politic Science and Public Administration*. 10(1), 195-230. (in Thai)
- Health Impact Assessment Division. (2015). *The World is Moving Forward, Environmental Health Keeping Pace*. Bangkok: Department of Health, Ministry of Public Health. (in Thai)

- Jindamongkol K. (2015). *Environmental management of Mueang Nga Subdistrict Municipality Mueang Lamphun District, Lamphun Province with the Public Participation Process*. Master's Thesis Department of Public Administration Nation University Graduated Studied, Nation University. (in Thai)
- Ladawan, P. (1999). *Documents for Lectures on Future Research Techniques: Research to Guide Vision and Policy*. Chonburi: Burapa University. (in Thai)
- Leadpongsombat, I. (2008). *The First Chapter of Health Communication to Promote Local Health in Pattani*. Pattani: Research Project on Local Health Communication Pattani Province. (in Thai)
- Majareonsap, W. Poonsawd, A. Assawaponwiput, W. and Rittaisong S. (2016). Study of Success in Enforcing the Law: A Case Study of Permits to Operate Food Distribution and Food Collection Establishments, In Municipalities that Received Outstanding Awards, Health Service Area 5, Suphanburi Province. *Journal of Health and Public Health Law*. 2(2), 209-224. (in Thai)
- Parliamentary Budget Office. (2022). *Analyze the Annual Budget Expenditures for the Fiscal Year. 2022: Local Government Organizations in the Parliamentary Budget Office*. Bangkok: Secretariat of the House of Representatives. (in Thai)
- Preatpinyo, C. (2014). *Local Government and Sanitation, Public Health and the Environment*. Nakhon Pathom: Faculty of Public Health Mahidol University. (in Thai)
- Rakpolmeang, C. (1998). *Delphi Research Techniques: Policy Analysis Techniques*. Bangkok: Chulalongkon University. (in Thai)
- Sanprasert, P. (2557). *Documents for Lectures on Conceptual Framework for System Quality Development Environmental Health Services: Environmental Health Accreditation (EHA)*. Bangkok: Bureau of Environmental Health (in Thai)
- Senasu, W. (2023). *Decentralization and Environmental Management of Local Government Organizations*. Bangkok: Penthai. (in Thai)
- Supateeratada, J. (2020). *Policy Recommendations for Allocating Budget Expenditures as Subsidies to Organizations Local Government According to Transfer Missions Case Study of Subdistrict Health Promoting Hospital*. Bangkok: Printing Office, Secretariat of the House of Representatives. (in Thai)
- Wongtanawas, S. and Sudtipong T. (2013) *Potential and Readiness of Local Government Organizations and the Public Sector in Health Management*. Bangkok: Health Systems Research Institute. (in Thai)